

Nr 143.

Av herr **Luterkort**, om anslag till ett svenskt konsulat i Sibirien.

Vår kommersiella representation i Ryssland är för närvarande inskränkt till ett konsulat i Leningrad. Vid beskickningen i Moskva tjänstgöra, förutom beskickningschefen, ett legationsråd, en vicekonsul, en pressattaché och en kanslist. Konsulsposten i Leningrad torde i övervägande grad absorberas av sjöfartsärenden samt av de på denna plats rätt betydande lokala svenska intressenas bevakande, och vad personalen vid beskickningen i Moskva beträffar, lär dess knapphet i förhållande till arbetsuppgifterna svårligen lämna mycken tid övrigt för mera omfattande uppgifter utanför det egentliga legationsarbetet.

Tiden synes emellertid nu vara inne att taga ett första steg till återupprättande av en kommersiell representation i Ryssland. Jag vill emellertid härvidlag betona, att detta icke kan anses innebära framställandet av några i egentlig mening nya anslagskrav. Det rör sig nämligen endast om att åter delvis sätta i funktion den för vårt stora östra grannland allttjämt såsom permanent tänkta konsularrepresentationen, vars verksamhet endast på grund av temporära förhållanden under en del år varit avbruten. Ej heller föreslår jag nu ett återupprättande av denna konsularrepresentation i dess fulla normala omfattning, utan avse endast beviljande av anslag för ett av de redan tidigare befintliga avlönade svenska konsulaten i Ryssland, nämligen det i Sibirien.

Visserligen inser jag till fullo, att den härav föranledda direkta utgiftsökningen i trots härav av mängden kan betraktas såsom stående i strid med den av statsmakterna tillämpade allmänna sparsamhetsprincipen, en uppfattning, som dock enligt vår mening beror på ett missförstånd, då det här rör sig om en produktiv utgift, ledande till ökad avsättning av svenska varor och dymedelst befordrande såväl landets allmänna välstånd som indirekt statsverkets intäkter.

Vår handelsomsättning med Ryssland inklusive Sibirien är av allt att döma ännu endast i sin begynnelse. Värdet av vår export till Ryssland uppgick år 1913 till cirka 32,4 miljoner kronor och har under åren efter kriget uppnått följande årliga värden i avrundade tal:

1919	18,6	miljoner kronor,
1920	22,0	» »
1921	51,8	» »
1922	68,2	» »
1923	33,5	» »

För år 1924 äro statistiska totaluppgifter ännu ej tillgängliga.

Sedan handelsavtalets ikraftträdande har emellertid enbart genom den ryska handelsdelegationen i Stockholm och svenska exportörer avtal om varuleveranser till Ryssland avslutats till ungefärliga belopp av 3 milj. kr. under andra kvartalet 1924 och över 4 milj. kr. under tredje kvartalet 1924. Dessa siffror äro i sin mån belysande för den allmänna tendensen för utvecklingen av vår export på Ryssland, som sålunda — efter 1923 års bakslag — åter befinner sig i relativt snabb ökning, ytterligare särskilt accentuerad för de sista månaderna.

Vad importen från Ryssland beträffar, har den under åren efter kriget i förhållande till exporten varit tämligen obetydlig och icke för något år uppgått till 6 miljoner kronors värde.

I de ovan angivna värdesiffrorna för till Ryssland under åren efter kriget exporterade varor ingå otvivelaktigt stora poster av till Sibirien destinerade varor. Då emellertid uppgörelserna på grund av de särskilda ryska förhållandena i de flesta fall träffats endast med de centrala myndigheterna, kunna några exakta uppgifter i detta hänseende svårigen lämnas. Emellertid torde med största säkerhet, enligt vad jag här nedan närmare framhållit, inom den allra närmaste framtiden friare möjligheter öppnas för svenska exportörer att inrikta sitt arbete direkt på den sibiriska marknaden, i samband varmed givetvis behovet av konsulär representation därstädes kommer att särskilt starkt framträda.

Den ryska marknaden kräver för sitt fullständiga utnyttjande en mera långvarig bearbetning och noggrannare förberedelser än andra, och det är under den period, då en marknad erövrats, som behovet och nyttan av en konsulär representation gör sig starkast gällande. I alldeles särskild grad gäller detta om Ryssland, där dels handeln i allmänhet står i närmare beroende av statsmyndigheterna än i andra länder, och dels de allmänna förhållandena äro mera okända och bereda större svårighet för våra affärsmän än vad som eljest i regel är fallet.

Det finnes även särskilda omständigheter, som göra det önskvärt, att ett steg till upprättande av konsulär representation i Ryssland tages nu snarast, och som skulle göra ett uppskov i detta hänseende synnerligen beklagligt. Obestriddliga tecken hava nämligen framträtt, som utvisa, att man beträffande den inre handeln i Ryssland snarast torde kunna vänta ett återgående till de under åren 1921—23 tillämpade friare ekonomiska principer, som då betecknades med »Nep» (»den nya ekonomiska politiken»). Detta kan icke undgå att verka stimulerande på den inre handelsomsättningen och sålunda, även under förutsättning av det fortsatta upprätthållandet av det ryska utrikes handelsmonopolet, göra det lättare för svenska varor att snabbt finna avsättning liksom även underlätta den lokala försäljningsorganisationen i olika delar av Ryssland. Det allra närmaste året kommer därför med all sannolikhet att bliva en tid av förbindelsers knytande och ett allmänt planläggande och

förberedande av marknadens utnyttjande, varvid självfallet behovet av konsulär representation kommer att göra sig starkt gällande, såväl i direkt praktiskt hänseende som ifråga om informationers inhämtande.

I själva verket medföra nämligen de särskilda förhållandena i Ryssland, att därstädes vistande svenskar och där företrädde svenska handelsföretag i långt högre grad än vad i andra länder är fallet tvingas att anlita den konsulära representationens biträde i varjehandad praktiska angelägenheter, liksom även att konsulatens kommersiella informationsverksamhet får större betydelse än vad fallet är i kommersiellt mera lättillgängliga länder.

Då jag övervägt frågan om var inom det ryska riket behovet ur svensk synpunkt av en konsulär representations upprättande för närvarande gör sig starkast gällande, och var en dylik posts skapande kan väntas medföra den största nyttan ur svensk synpunkt, har jag som sagt stannat vid Sibirien, speciellt Västsibirien, ett betydande och ur ekonomisk synpunkt mer än de flesta andra delar av Ryssland hoppingivande avsättningsområde. Sverige har för övrigt tidigare här, under åren 1917—19, upprätthållit ett avlönat konsulat, placerat i Omsk. Avsättningen av svenska varor uppvisade på denna marknad under krigsåren och tidigare en ständig stegring, och har även efter 1919 aldrig varit helt avbruten samt under år 1924 tagit ett nytt uppsving. På grund av den sibiriska befolkningens allmänna relativa välmåga (Sibirien har aldrig träffats av någon egentlig missväxt) och den snabba folkökningen inom det ännu ingalunda i full utsträckning utnyttjade landet te sig de ekonomiska framtidsutsikterna här särdeles ljusa. Västsibirien är ett av Rysslands främsta spannmålsproducerande distrikt och var före kriget även centrum för den ryska exportsmörproduktionen, vilken nu återigen upptagits. Järnvägssystemet är även förhållandevis väl utbyggt, och floderna erbjuda utmärkta kommunikationsleder. Riklig tillgång finnes även på skog och åtskilliga mineral (kolen vid Kusnetz m. m.). De sibiriska städerna äro snabbt framåtgående.

Vad ortsförläggningen för det föreslagna konsulatet beträffar, torde den lämpligaste platsen vara Omsk, Väst-Sibirien, liksom för övrigt hela Sibliens största stad, och i ekonomiskt hänseende ojämförligen den mest betydande orten, belägen vid den stora sibiriska banan samt även disponerande goda flod-kommunikationer.

Vårt grannland Danmark har, enligt vad jag har mig bekant, redan beviljat anslag för omedelbart upprättande av en konsulär representation i Sibirien. Med hänsyn därtill att Sveriges handel på Ryssland, särskilt i fråga om exporten, är ojämförligt mera betydande än Danmarks, synes oss detta vara ett slående bevis för vikten av att Sverige i detta hänseende icke kommer i efterhand.

Det av mig föreslagna sibiriska konsulatets distrikt torde böra ungefärligen omfatta Sibirien väster om Bajkal-sjön samt Turkestan.

Kostnaderna för konsulatet i Sibirien torde böra beräknas till ungefär samma belopp som kostnaderna för det nuvarande konsulatet i Leningrad.

På grund av vad jag sålunda anfört, tillåter jag mig härmed hemställa,

att riksdagen ville bevilja ett årligt anslag av 30,000 kronor för uppförande från den 1 juli 1925 på extra stat under tredje huvudtiteln av ett konsulat för Sibirien med säte i Omsk.

Stockholm den 22 januari 1925.

S. Luterkort.
